

СИЛАБУС ЗЕМЛЕУСТРІЙ

Рівень вищої освіти *Перший (бакалаврський) рівень*
Ступінь вищої освіти *Бакалавр*
Галузь знань *19 Архітектура та будівництво*
Спеціальність *193 Геодезія та землеустрій*
Освітня кваліфікація *Бакалавр з геодезії та землеустрою*
Освітня програма – *Геодезія, землеустрій та кадастр*

II семестр 2025-2026 н. р. (2 рік навчання)

Лекції та практичні заняття відповідно до розкладу <http://rasp.kart.edu.ua>

Провідний викладач: Угненко Євгенія Борисівна (завідувач кафедри, професор)

Контакти: 38 (057) 730-10-67, **e-mail:** ugnenko.ievgenia@gmail.com.

Викладачі курсу: Угненко Євгенія Борисівна (завідувач кафедри, професор)

Веб-сторінки курсу: <http://khhttp://kart.edu.ua/mat-po-fak-ua/mat-fak-bud-ua>

Додаткові інформаційні матеріали: http://gis.dctel.net.ua/trimble_gis/catalog/total.htm,

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: розкриття закономірностей раціональної організації використання земель як засобу виробництва для повного раціонального і ефективного його використання, функціонування землі як головного засобу виробництва в сільському та лісовому господарстві, просторового базису і природного ресурсу для найбільш повного, науково обґрунтованого, раціонального і ефективного використання земель та перетворення земельного капіталу з однієї вартості на іншу – більшу, а також закономірності просторово-територіальної організації землекористування, землеволодінь та засобів виробництва, що нерозривно зв'язані із землею, і зумовлені ними методи, способи і прийоми розроблення, складання, обґрунтування та здійснення прогностичної, планувальної і проектної документації із землеустрою.

Міждисциплінарні зв'язки: курс базується на знаннях, отриманих при вивченні вищої математики, інженерної графіки, геодезії, інженерної геології, навчальної геодезичної практики.

Навчальна дисципліна складається з таких змістовних модулів

Змістовний модуль 1. Історія земельних відносин. Теоретичні основи землеустрою. Територіальний землеустрій.

Змістовний модуль 2. Землевпорядне проектування: організація угідь і сівозмін та упорядкування території сівозмін. Землевпорядне проектування: впорядкування території багаторічних насаджень та кормових угідь.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Землеустрій» є забезпечення студентів знаннями в галузі землеустрою, уміннями та навичками, необхідними для виконання завдань для досягнення оптимального ступеня впорядкування раціонального використання земельних ресурсів, охорони земель та навколишнього природного середовища, володіння інформацією про стан земельних ресурсів та довкілля, прийняття правильних прогностичних, планувальних, проектних, управлінських рішень; а також знаннями у галузі земельних відносин та використання і охорони земель; сукупності соціально-економічних, екологічних, правових, сільськогосподарських, містобудівних та інших заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин і раціональну організацію території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин та розвитку економіки і які вони застосовують у цій сфері діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Землеустрій» є набуття знань із:

- реалізації політики держави з науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань з усуненням недоліків у розташуванні земель, створення екологічно сталих ландшафтів і

агросистем;

- створення інформаційного забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному, господарському рівнях шляхом розробки пропозицій зі встановлення особливого режиму і умов використання земель;

- встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень, територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимами, меж земельних ділянок власників і землекористувачів;

- здійснення заходів щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;

- організації територій сільськогосподарських підприємств із створенням просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, впровадження прогресивних форм організації управління землекористуванням, удосконалення співвідношення і розміщення земельних угідь, системи сівозмін, сінокосо- і пасовищезмін;

- розробки системи заходів зі збереження і поліпшення природних ландшафтів, відновлення і підвищення родючості ґрунтів, рекультивації порушених земель і землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення і заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами і хімічними речовинами та інших видів деградації, консервації деградованих і малопродуктивних земель, із запобігання іншим негативним явищам;

- організації територій несільськогосподарських підприємств, організацій і установ для створення умов ефективного землекористування та обмежень і обтяжень у використанні земель.

1.3 Згідно з вимогами підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр* студенти повинні:

знати:

- завдання, мету, зміст, призначення, предмет і методи землеустрою;

- земельний устрій, поняття землеволодіння та землекористування, форми землекористування та організації території. Елементи землевпорядної організації території;

- поняття і функції землі, раціональне використання і охорону земель, землю як об'єкт права, сільськогосподарських, містобудівних та інших відносин, властивості земельних та інших природних ресурсів, що враховуються в землеустрої;

- взаємозв'язок землеустрою та інших сфер земельно-господарської діяльності;

- види і форми землеустрою;

- систему землеустрою в Україні;

- управління діяльністю у сфері землеустрою та його регулювання;

- прогнозну та планувальну документацію із землеустрою на національному і регіональному рівнях;

- проектну та технічну документацію із землеустрою на національному і регіональному рівнях;

- прогнозну та планувальну документацію із землеустрою на місцевому рівні;

- проектну та технічну документацію із землеустрою на місцевому рівні;

вміти:

- здійснювати аналіз і оцінювати соціально-економічні та екологічні заходи землеустрою, спрямовані на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території;

- встановлювати тенденції розвитку земельних відносин і землеустрою на території України;

- використовувати набуті знання із "Землеустрою" під час вивчення інших навчальних дисциплін та курсового і дипломного проектування.

мати уяву: з історії земельних відносин та теоретичних основах землеустрою, комплексу питань властивостей землі та природні, екологічних та соціальних умов, які враховуються при землеустрої, продуктивності використання земель, її характеристика, сінокосо-пасовищного використання кормових угідь, забезпечення кругообігу органічних речовин в ґрунті дозволяє оволодіти теоретичними основами землеустрою, оцінювання ефективності проектів територіального землеустрою та перенесення проектів землеустрою в натуру, теоретико-методологічних основ землевпорядного проектування, методами, методикою і технологіями землевпорядного проектування, планування та проектування плодючих насаджень, впорядкування території садів і виноградників, впорядкування території культурних пасовищ, сінокосів дозволяє здійснити обґрунтування проекту кормових угідь, що характеризується актуальністю

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Історія земельних відносин. Теоретичні основи землеустрою. Територіальний землеустрій

Тема 1. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні. Властивості землі та природні, екологічні і соціальні умови, які враховуються при землеустрої.

Наукові основи землеустрою. Використання продуктивних земель.

Тема 2. Системи і способи використання сільськогосподарських угідь. Принципи раціонального використання земель. Класифікація проектів землеустрою. Складання схем землеустрою та розроблення техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень.

Тема 3. Проект землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Формування та встановлення меж територій з природно-охоронним, рекреаційним та заповідним режимами використання.

Тема 4. Складання проектів відведення земель для несільськогосподарських потреб. Особливості землевпорядкування сільських територій. Оцінювання ефективності проектів територіального землеустрою. Перенесення проектів землеустрою в натуру.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Землевпорядне проектування: організація угідь і сівозмін та упорядкування території сівозмін. Землевпорядне проектування: впорядкування території багаторічних насаджень та кормових угідь

Тема 5. Теоретико-методологічні основи землевпорядного проектування. Методи землевпорядного проектування. Методика і технології землевпорядного проектування. Організація угідь. Організація системи сівозмін. Упорядкування території сівозмін.

Тема 6. Комплексне обґрунтування проектів землевпорядкування сільськогосподарських підприємств. Основні біологічні особливості та господарські ознаки плодоягідних насаджень та їх народногосподарське значення. Планування та проектування плодоягідних насаджень.

Тема 7. Впорядкування території садів і виноградників. Заходи щодо поліпшення кормових угідь. Впорядкування території культурних пасовищ.

Тема 8. Впорядкування території сінокосів. Обґрунтування проекту кормових угідь.

3 Рекомендована література

Основна

1. Богіра М.С. Землевпорядне проектування : теоретичні основи і територіальний землеустрій : навч. посіб. / М. С. Богіра, В. І. Ярмолук ; за ред. к.е.н. М. С. Богіри. – Львів : Львівський національний аграрний університет, 2010. – 334 с.
2. Землевпорядне проектування: впорядкування території багаторічних плодоягідних насаджень: Навчальний посібник. За заг. ред. З. П. Флека. – Львів: Априорі, 2005. – 124с.
3. Казьмір П. Г. Землевпорядне проектування: організація вгідь і сівозмін та впорядкування території сівозмін: Курс лекцій. / П. Г. Казьмір, Л. П. Казьмір. – Львів: ЛДАУ, 2007. – 97с.
4. Третьак А. М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: Навч. посібник / А. М. Третьак. – К.: Вища освіта, 2006. – 528с.
5. Третьак А.М. Землевпорядне проектування: організація території сільськогосподарських підприємств методом еколого-ландшафтного землеустрою : навчальний посібник. / А.М. Третьак, В.М. Другак, В.А. Гунько, І.П. Гетманьчик. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. - 236 с.
6. Ярмолук В. І. Землевпорядне проектування: упорядкування території кормових угідь: Нав. посібник. – Львів: Львів. держ. агро університет, 2006. – 131с.

Допоміжна

1. Впорядкування території зрошуваних культурних пасовищ: Навч. посібн. / Л. М. Тібілова; Львів. с.-г. ін-т. – Львів, 1992. – 90 с.
2. Григоренко А. В. Землеустрій: Практичний посібник. / А.В. Григоренко. – К.: ЦУЛ, 2012. – 494 с.

3. Довідник із землеустрою / за ред. Л. Я. Новаковського. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Аграрна наука, 2015. – 492 с.
4. Земельний кодекс України. Закон України. Електронний ресурс. Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-19].
5. Казьмір П. Г., Казьмір Л. П., Федечко О. Є. Еколого-економічне обґрунтування проектів землевпорядкування сільськогосподарських підприємств / П. Г. Казьмір, Л. П. Казьмір, О. Є. Федечко // Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. – Львів. нац. аграр. ун-т, 2012. – № 19(2). – С. 109-116.
6. Колодій П. П. Управління земельними ресурсами. Том 2. Економіка землекористування: Посібник (TEMPUS IV) / П. П. Колодій, О. І. Черечон, В. В. Тишковець, Л. В. Сухомлін, К. О. Гермонова, Донецьк : УНИТЕХ, 2012. – 438 с.
7. Практикум з геодезичних робіт у землеустрої: навчальний посібник / [З. П. Флекей, П. П. Колодій, Г. М. Дудич, О. Г. Солтис, Л. В. Дудич, Н. І. Кришеник]. – Львів: СПОЛОМ, 2014. – 302 с.
8. Стецюк М. Порядок розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь / М. Стецюк // Землевпорядний вісник. – 2010. - №8. – С.33-37.
9. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: Монографія / А. М. Третяк. – Херсон: Грінь Д.С., 2013. – 650 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – залік якій оформлюють за результатами поточного та тестового контролю упродовж семестру, згідно положенню про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ.

(<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>)

5. Засоби діагностики успішного навчання

Дисципліна має два змістовних модуля, якій охоплює матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною системою контролюючи якість виконання:

- контрольного опитування у вигляді письмових тестів та тестів на ПЕОМ.
- індивідуальних завдань на практичних заняттях.
- самостійної роботи, яка оцінюється включенням теоретичних питань, що винесені на самостійне опрацювання, до підсумкового тестового контролю (1 питання із обсягу самостійної роботи до 3-х питань із обсягу аудиторної роботи та виконанням одного індивідуального практичного завдання).